

Planl? Davran?? Kuram? Diyet Uyum Bataryas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Planl? Davran?? Kuram? Diyet Uyum Bataryas?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29132>

Özet

Planlı Davranış Kuramı Diyet Uyum Bataryası, Bircan Akmercan tarafından 2019 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu batarya, **obez** olan ve olmayan bireylerde **diyet uyum** davranışlarının **psikososyal yordamcıları** incelemek amacıyla **Planlı Davranış Kuramı** (PDK) çerçevesinde tasarlanmıştır. Çalışma, bir batarya geliştirme ve model sınaama çalışması niteliindedir. Ölçek, bireylerin diyet yapma niyetleri ve diyet davranışlarına yönelik **tutumlar**, **sübjektif normlar** ve **algılanan davranışsal kontrollerini** değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Planlı Davranış Kuramı, **diyet uyumu**, **obezite**, **psikososyal yordamcıları**, ölçek geliştirme, **tutum**, **sübjektif norm**, **algılanan davranışsal kontrol**.

Yazarlar

Bircan Akmercan

Amaç

Planlı Davranış Kuramı Diyet Uyum Bataryası'nin temel amacı, bireylerin **diyet uyum** davranışlarının etkileyen **psikososyal yordamcıları** kapsamlı bir şekilde incelemektir. Özellikle **obezite** sorunu yaşayan ve yaşamayan bireylerin diyet davranışlarına yönelik motivasyonları, engellerini ve kolaylaştırıcı faktörlerini **Planlı Davranış Kuramı** (PDK) çerçevesinde anlamayı hedefler.

Bu **ölçek**, hem akademik araştırmalarda hem de klinik uygulamalarda **diyet uyumu** üzerine yapılan müdahalelerin etkinliğini artırmak ve bireyselleştirilmiş stratejiler geliştirmek için gerekli bilgiler sağlamayı amaçlamaktadır. Geliştirme çalışması aynı zamanda, PDK'nin diyet uyumu davranışlarının açıklamadığı geçerliliğini ve modelin Türkiye popülasyonundaki uygunluğunu sınaayı da içermektedir.

Yapı

Batarya, **Planlı Davranış Kuramı**'nin (PDK) temel bileşenlerini ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu bileşenler şunları içerir:

Tutum: Bireyin diyet uyumu davranışlarına yönelik olumlu veya olumsuz değerlendirmelerini ifade eder.

Sübjektif Norm: Bireyin çevresindeki önemli kişilerin (aile, arkadaşlar, doktor vb.) diyet uyumu davranışlarının destekleyip desteklemediğine dair algısını yansıtır.

Algılanan Davranışsal Kontrol: Bireyin diyet uyumu davranışını gerçekleştirmeye konusunda ne kadar kolay veya zorlandığına dair inancını, yani kendi kontrol yeterliliğini ifade eder.

Davranışsal Niyet: Bireyin diyet uyumu davranışını gerçekleştirmeye konusundaki bilinçli kararlılığı ve planlı ölçer.

Bu yapılar, bireylerin diyet yapma niyetleri ve nihayetinde **diyet uyum** davranışları arasındaki ilişkileri açıklamak için bir araya getirilmiştir. Batarya, bu temel yapıların diyet uyumu üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini de değerlendirmeye olanak tanır.

Geçerlik

Kaynakçıda geçerlik bilgisi doğrudan belirtilmemiştir ("-"). Ancak bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilen bir **ölçek** olarak, çalışmanın **yapı geçerliliği** analizlerini içermesi beklenir. Bu analizler genellikle **doğrulayıcı faktör analizi** (DFA) yoluyla **Planlı Davranış Kuramı'nın** önerdiği faktör yapısının veriyi uyumunu değerlendirir.

Ayrıca, bataryanın **ölçüt geçerliliği** kapsamında, diyet uyumu davranışının diğer ilgili ölçütlerle (örneğin, öz bildirim dayalı diyet kayıtları veya beslenme alışkanlıkları anketleri) ilişkisinin incelenmesi muhtemeldir. Bu tür analizler, ölçeğin teorik olarak ilgili olması beklenen diğer değişkenlerle tutarlılığını gösterir.

Güvenirlik

Kaynakçıda güvenilirlik bilgisi de doğrudan belirtilmemiştir ("-"). Ancak **ölçek** geliştirme çalışmalarıyla, ölçüm aracının tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **iç tutarlılık** katsayılarının hesaplanması yaygın bir uygulamadır. Bu bağlamda, her bir alt ölçek için **Cronbach's Alpha** değerlerinin rapor edilmesi beklenir.

Yüksek **Cronbach's Alpha** değerleri, bataryanın aynı yapıyı ölçen maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarlı olduğunu gösterir ve ölçeğin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu doğrular. Tez çalışmalarıyla bu tür güvenilirlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır.

Faktör Analizi

Bir "batarya geliştirme ve model sınıması" olduğu göz önüne alındığında, **faktör analizi** bu **ölçek** geliştirme sürecinin kritik bir parçasıdır. Muhtemelen, ölçeğin bağlam maddelerinin **kefedici faktör analizi** (KFA) ile incelenerek, **Planlı Davranış Kuramı'nın** varsayıldığı **tutum**, **sübjektif norm** ve **algılanan davranışsal kontrol** gibi temel yapıların ayrı ayrı incelenmiştir.

Ardından, bu faktör yapısının bağlamsal bir örneklem üzerinde **doğrulayıcı faktör analizi**

(DFA) ile test edildiği ve **Planlı Davranış Kuramı** modelinin veriyle uyumunun değerlendirildiği düşünülmektedir. Bu analizler, bataryanın teorik çerçevesiyle tutarlı bir yapıya sahip olduğunu bilimsel olarak desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme

Format: Ölçek, büyük olasılıkla **Likert tipi** bir derecelendirme formatı kullanılmaktadır (örneğin, 5'li veya 7'li Likert ölçeği). Katılımcılar, diyet uyumu davranışına ilişkin tutum, sübjektif norm ve algılanan davranışsal kontrol maddelerini belirli bir aralıktaki seçeneklerle değerlendirirler.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel yetişkin popülasyonu, özellikle **obez** olan ve olmayan bireyler.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Diyet uyumu davranışlarının incelemek amacıyla, **Vücut Kitle İndeksi** (VKİ) açısından farklılık gösteren (obez ve obez olmayan) bireyler. Bu kişiler, diyet yapma veya diyet alışkanlıklarını sürdürme konusunda deneyimli veya ilgili olabilirler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim esasına dayalı bir anket formu aracılığıyla uygulanmaktadır. Katılımcılar, kendilerine yöneltilen maddeleri okuyarak kendi algılarına ve deneyimlerine göre yanıt verirler.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik ölçek, davranış deşimi, sağlık psikolojisi, beslenme, VKİ.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Mevcut Değil

Kurumsal E-posta Adresleri: bircan.akmercan@istanbul.edu.tr

Yazın Adresi: İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Bu batarya, 2019 yılında Bircan Akmercan tarafından tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçları için genellikle yazarın izni gereklidir. Ticari veya klinik amaçları için yazarla iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçeğin kullanımı için herhangi bir standart ücret bilgisi mevcut değildir, ancak yazarın takdirine bağlı olabilir.

Referanslar

Akmercan, B.(2019). *Obez olan ve olmayan bir grup bireyde diyet uyum davranışlarının psikososyal yordayıcıları incelenmesi: Planlı davranış kuramı çerçevesinde bir batarya geliştirme ve model sına çalışması* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [planli-davranis-kurami-diyet-uyum-bataryasi-toad.pdf](#)

Planlı Davranış Kuramı Diyet Uyum Bataryası Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Satılan kaynak içerikte ölçek maddeleri bulunmamaktadır. Maddeler için lütfen yukarıda belirtilen tez referansına veya yazarın iletişim adresine başvurunuz. Orijinal PDF dosyası [buradan](#) indirilebilir.